

कवष ऐलूषः। १ विश्वे देवाः, २, ३ इन्द्रः, ४-५ कुरुश्रवणत्रासदस्यवः, ६-९ उपमश्रवा मैत्रातिथिः। १

त्रिष्टुप्, प्रगाथः (२ बृहती, ३ सतोबृहती), ४-९ गायत्री।

प्र मां युयुज्रे प्रयुजो जनानां वहामि स्म पूषणमन्तरेण।

विश्वे देवासो अध मामरक्षन्तुःशासुरागादिति घोष आसीत्॥ १०.०३३.०१

जनानाम्। प्रयुजः- प्रयोक्तारो देवाः। मा- माम्। प्र- प्रकर्षेण। युयुज्रे- युञ्जन्ति। अन्तरेण- मार्गे।

पूषणम्- पोषकरमात्मानं सूर्यम्। वहामि स्म- धारयामि। अध- अनन्तरम्। विश्वे देवासः- सर्वे

देवाः। माम्। अरक्षन्- अपालयन्। दुःशासुः- अल्पैः शासितुमशक्यः। आगात्- आगच्छति।

इति। घोषः- शब्दः। आसीत्- अभूत्॥१॥

सं मां तपन्त्यभितः सपत्नीरिव पर्शवः।

नि बाधते अमतिर्नग्नता जसुर्वेन वेवीयते मतिः॥ १०.०३३.०२

सपत्नीरिव- सपत्न्य इव। अभितः। पर्शवः- पार्श्वस्थाः। मा- माम्। सं तपन्ति। नग्नता-

अमण्डितम्। अमतिः- अज्ञानम्। नि- नितराम्। बाधते। जसुः- उपक्षयो मां बाधते। मतिः-

मनः। वेन- पक्षी यथा कम्पते तथा। वेवीयते- कम्पते॥२॥

मूषो न शिश्ना व्यदन्ति माध्यः स्तोतारं ते शतक्रतो।

सकृत्सु नो मघवन्निन्द्र मृळयाधा पितेव नो भव॥ १०.०३३.०३

शतक्रतो- अनन्तप्रज्ञ। ते- तव। स्तोतारम्- स्तावकम्। मा- माम्। आध्यः- आधयः। मूषः-

मूषकः। न शिश्ना- यथा सूत्राणि अश्नन्ति तथा। व्यदन्ति- विशेषेण विविधमदन्ति। नः- अस्मान्।

सकृत्- सहसा। मघवन्- संपद्वन्। इन्द्र- परमेश्वर। सु- सुष्ठु। मृळय- आनन्दय। अध- अथ।

पितेव- जनक इव। नः- अस्माकम्। भव॥३॥

कुरुश्रवणमावृणि राजानं त्रासदस्यवम्। मंहिष्ठं वाघतामृषिः॥ १०.०३३.०४

कुरुश्रवणम्- शोभनकर्मपराणां मन्त्रश्रवणपरं श्रुतिमयं वा । राजानम्- रञ्जकम् । त्रासदस्यवम्-
दस्युभीतिकरम् । मंहिष्ठम्- महात्मानं दातारम् । ऋषिः- सूक्ष्मदर्शी सन् । वाघताम्-
स्तोतृणामर्थाय । अवृणि- वृणोमि ॥४॥

यस्य मा हरितो रथे तिस्रो वहन्ति साधुया । स्तवै सहस्रदक्षिणे ॥ १०.०३३.०५
यस्य । तिस्रः हरितः- प्राणप्रतीकाश्वाः । रथे- वाहने । मा- माम् । साधुया- साधु । वहन्ति-
धारयन्ति । तम् । सहस्रदक्षिणे- प्रभूतसामर्थ्यसंपन्नोपासने । स्तवै- स्तौमि ॥५॥

यस्य प्रस्वादसो गिर उपमश्रवसः पितुः । क्षेत्रं न रण्वमूचुषे ॥ १०.०३३.०६
ऊचुषे- सेवमानाय । रण्वम्- रमणीयम् । क्षेत्रम् । न- इव । यस्य । उपमश्रवसः-
अतीन्द्रियश्रुतेरन्तिकभूतस्य । पितुः- पालकस्य । प्रस्वादसः- शक्तयः प्रकर्षेण स्वादयित्र्यः । तं
स्तौमि ॥६॥

अधि पुत्रोपमश्रवो नपान्मित्रातिथेरिहि । पितुष्टे अस्मि वन्दिता ॥ १०.०३३.०७
पुत्र उपमश्रव- हे वत्स अतीन्द्रियश्रुतेरन्तिकभूतोपासक । मित्रातिथेः- अतिथिपूजकस्योपासकस्य ।
नपात्- सन्तते । अधि इहि- अत्रागच्छ । ते- तव । पितुः- जनकस्य । वन्दिता- पूजकः । अस्मि-
भवामि ॥७॥

यदीशीयामृतानामुत वा मर्त्यानाम् । जीवेदिन्मघवा मम ॥ १०.०३३.०८
यत्- यदि । अमृतानाम्- देवानाम् । उत वा- अपि च । मर्त्यानाम्- मनुष्याणाम् । ईशीय-
ईशानशीलो भवामि । तर्हि । मम- मदाता । मघवा- संपद्धान् । जीवेत् ॥८॥

न देवानामतिं व्रतं शतात्मा च न जीवति । तथा युजा वि वावृते ॥ १०.०३३.०९
देवानाम्- द्योतनशक्तीनाम् । व्रतम्- नियतिं धर्मम् । अति- अतिक्रम्य विरुद्ध्य । शतात्मा-
शतायुः । चन- कश्चन । न जीवति । तथा । युजा- योगेन । वि वावृते- वियुक्तो भवति ॥९॥